

NOSTRE SENYOR

TANCA UNA PORTA Y N' OBRA UNA ALTRA

CABAVA d' arribar devant del hostal de Moyá la diligencia que fa 'l transport de desde dita vila á la de Caldas de Montbuy y vice-versa.

Entre altres dels passatjers baixaren un senyor, una senyora y una senyoreta, que semblava ser la filla dels dos primers. Se coneixia qu' era la primera vegada que trepitjavan aquella terra segons lo molt que preguntavan y lo que admiravan aquell bell país.

L' hostal, situat al bell peu de la carretera, per allí mateix ahont se veu atravessada per la que va de Vich á Manresa, es un xich apartat de la vila y está entre mitj d' unas quantas casas que anomenan lo *Poble nou*.

Desde ell se veuen las bellas planuras que s' estenen al peu de la vila, las montanyas mitj peladas á causa de las guerras, lo encreuhat de las carreteras, lo cementiri ab sa bella capella, y com qui va amunt, la hermosa vila ab son bonich campanar formant corona mural, y per sobre la població, com trayent lo cap, l' edifici dels Escolapis reposant al peu dels dos turons que resguardan á la real vila.

Encara que no era més que al Octubre, los senyors que hi havian entrat demanaren foch, puig sabut es que allí quasi ni per l' Agost s' hi coneix la calor.

Després d' haverse escalfat y ben abrigat sortiren del hostel y pujaren carretera amunt, visitaren l' hospital, la grandíssima y bella iglesia que fa recordar la de Montserrat, l' espayós camaril de la Verge, notable tant per las moltas y grans pessas de que 's compon, com per los molt recorts y datos històrichs guardats y arreplegats allí per lo inginyós é infatigable sagristá, y 'ls retratos dels benefactors que ha tingut l' iglesia, entre 'ls quals s' hi veuhen los del Comte Sunyer, fill de Jofre, y 'l del Rey en Pere IV d' Aragó.

S' hi veuhen varios escuts, y en mitj d' ells, lo facsimil de la moneda ab que dita vila redimí sos alous y vassallatjes.

Per tot lo séu vol hi há poétichs emblemas de María voltats de bellíssimas inscripcions, y per fi, moltas altres cosas llargas de enumerar y que valen la pena de ser visitadas.

Los tres viatjers ho vejeren tot atentament, passant després als Escolapis ahont los ensenyaren lo petit museo que están arreglant de historia natural, enriquit per los molts fòssils que 's trovan per aquellas montanyas, y la biblioteca que ab gran constancia y afanys recullen.

No volgueren tornarsen al *Poble nou*, ó sia al hostel, sens haver vist primer la miraculosa imatge de Sant Sebastiá per quí la vila té particular devoció.

Com que al dia següent havian de marxar al Estany ahont los esperavan uns amichs, y qual monastir volian visitar per haver sentit á parlar de sos bellíssims claustres, no tenian temps per perdre.

La ferrera de la plassa de Sant Sebastiá, ó sagristana ó encarregada de la iglesia, agafá un feix de claus y fentlas dringar la una ab l' altra, obrí la porta, que ja era tançada.

—Aquesta imatge, los va dir, no 's pot ensenyar sense

que 'ls ciris s'ian encesos, com se sol fer ab lo Santíssim, porque eixa imatge es miraculosa y feta de mans d' àngels.

—¿Nos voléu contar com fou aixó? digué la senyoreta.

—Prou, respongué la ferrera.

—Era ja fa molts anys, lo ménos tres ó quatre cents.

Una peste que á tothom matava s' havia ensenyorit de Moyá y tots los séus vols: crech qa' arrivava fins qui 'sab ahont, á Barcelona y tot: lo desconsol era gran, casas hi havia que havian quedat desertas; llavors lo poble feu prometensa al gloriós mártir de construirli una iglesia baix la séva advocació.

L' Hospital en lloch de ser abaix, prop la parroquia, com ara, era aquí, en eixa plassa y servia no sols per los malalts sino pera recullir pobres y pelegrins.

Donchs bé, un vespre, y quan ja s' havia votat lo fer la imatge y s' estava parlant de qui la faria que ho fes bé, sens trovar ningú á propósit, trucaren dos pelegrins á la porta del hospital demanant aculliment per aquella nit.

Enterats los pelegrins de lo que tenia al poble en tant fatich, demanaren una pedra, y tancantse en una celda prometeren fer la imatge.

L' ensendemá, veyent que no eixian may ni may de sa celda, 's determinaren á trucar á la porta, que estava tancada per dins, mes ningú respongué; tractaren llavors de obrirla y ¡oh sorpresa! los pelegrins no hi eran, y en mitj la cambra hi havia un Sant Sebastiá fet d' una manera admirable, ab una encarnadura que pareixia natural.

Tothom ho tingué per un miracle y ningú duptá que lo havian fet los àngels en forma de pelegrins.

La dona encengué los ciris de dalt del altar y baixá la fusta que tapava 'l Sant.

—Mirin, mirin, quina carnadura més ben feta, y ab tants anys com té, sembla que sia feta d' ahir.

Llavors los mostrá unas afegiduras que tenia en los peus.

—¿Y qué es aixó? preguntaren los visitants.

—Aixó es que la iglesia que allavors se feu al Sant, era molt petita, que la gent no hi cabia, per quant era tanta la devoció que á ell se tenia, que de tots los pobles vehins venian á visitar-lo, y en temps mals molts venian á habitar aquí á Moyá, perque desde llavoras res hi pogué la peste, fins un altre cop que semblava se 'n volgués tornar á ensenyorir, y llavors se tractava de fer la iglesia més gran pera que hi pogués cábre tothom, y á qual obra tots hi devian contribuir, com així 's feu, puig ningú cobrá jornal, ni 'ls mestres de casas, ni manyans, ni rajolers, fusters, en fí, ningú absolutament, y foren tants los miracles que succehiren, que seria llarch de contar; á un carreter li caygué lo carro volcat pe 'l séu demunt y ab tot y què anava carregat de pedras, cap dany rebé. Pero lo més gran de tots fou que lo qui portava 'l Sant lo dia de sa traslació, caigué mentres lo duya y tothom cregué perduda per sempre aquella preciosa joya feta de mans d' àngels; l' home 's desmayá y tot foren llantos y sentiment; mes lo Sant no 's feu á trossos com la gent se pensava, únicament se partí aquesta part dels peus qual senyal se coneix y que fou afegit incontinent.

L' home aquell feu fer un Sant de plata com á recort d' aquest miracle, Sant que fou guardat aquí fins al temps de la guerra del francés que fou robat per eixos.

Desde llavoras ningú més l' ha tocat, perque si 's trenqués los àngels no 'n fan cada dia.

—¡Ah, sí, sí, es cert! digué la senyora encantada de la fé de la ferrera.

Moltas altras cosas los ensenyá, com foren los bonichs quadros figurant escenas de la vida y martiri del Sant, que son molt bons, y 'l quadro dels Juheus de Madrid fent sagnar lo cos de Jesus crucificat.

Quan sortiren de la iglesia era fosquíssim; lo cel estava enterament cubert de negres núvols y 'l vent xiulava ab tanta forsa que esferehía.

—¡Jesús, quín temps! digué la senyora abrigant á sa filla, sembla que tot se té d' arborar.

—Sí, sí, ja es vent narbonés, respongué la farrera:

Vent Narbonés,
que ni plou ni aclareix
y quan s' hi posa s' hi coneix.

Li donaren una bona almoyna per lo Sant, y despedintse d' ella, apretaren lo pas pera arribar quant ántes á l' hostal, mes no sense ensopegar moltes vegades á causa de la fosca, y entrebancarse altres tantas á causa del vent.

Tota aquella nit y tot l' endemá plugué d' una manera espantosa; semblava un diluvi, y com hi ha allí completa falta de sorra pera fer lo morter en las edificacions, d' aquí que la obra may surt molt forta, y que en casos de aiguats s' estigui dins de las casas com en mitj del carré, filtrant l' aigua per tot arreu, per los teulats y per las junturas de las pedras en las parets.

En l' hostal distava molt d' haverhi cap comoditat y encara crech que hi faltavan algunas cosas poch ménos que necessaries. En quant á la part gastronómica, estava tot lo malament que podia.

Aixís es que 'ls forasters estavan completament aburrits y passavan lo dia anant de devant á detrás y del detrás á devant per veure si s' aclaria.

Lo vent bufava sempre ab més forsa; semblava que tot ho havia d' arrasar.

—Me sembla que acabarà per tirar la casa á terra aquest vent, digué la senyora.

—Aquesta no, digué la hostalera, qu' es feta de poch y ben acabada.

Lo senyor mirá 'lsostre que semblava un mapa de tants trossos mullats, y las cassolas y gibrells escampats per aquí y per allá, posats pera tomar l' aigua que queya com per canals.

—Mes algú rebrá de segur, seguí dient ella; moltíssimas casas están consentidas encara de la crema del any 39, y com sos habitants son pobres, no fan sinó apuntalarlas d'

allí ahont s' espatllan y sempre las tenen així, si cau no cau; ara figúrinse ab aquest vent tant fort lo que será.

Com no era possible sortir á causa que tot anava com una riera escorrentse l' aigua per lo pendent de la vila avall y llensantse per la carretera, res sapigueren de lo que havia passat fins y á tant que pará la pluja.

—¡Válgans María Santíssima! digué la hostalera lo dematí d' aquell dia tot entrantlos la xacolata; ¡y las desgracias que hi han hagut! En la mánega (barri de gent molt pobre), han caigut duas casas, y á Ciutadilla (barri un xich més apartat de la població y més pobre encara que 'l primer) una altra; ¡y lo desgraciats que son! ¡pobre gent!... Figúrinse un matrimoni carregat de criaturas, pobres al últim punt; lo fill gran que ja ajudava á son pare en lo trevall, caigué soldat; mentres lo fill era á la guerra 's tuleix lo pare, y com quan una persona es desgraciada tot li vé en contra, al sortejarlo per' anar á Cuba, tragué bola negra. ¡Pobre minyó! tant trempat com era y pensar que haja tingut de morir tant lluny dels seus y de sa terra! y ara, per acabarho d' adobar, los ha caigut la casa que, encara que mitj cremada y vella, á lo ménos los hi servia pera aixaplugarse; ara no sé com ho farán porque lo qu' es ells pagar lloguer no poden ni per poch que sia.

—¿Y no ha pres mal ningú?

—¡Ah! aixó no, gracias á Deu, no calia sinó que encara tinguessen més desgracias. Han sentit somoures la casa y ajudats del vehins han procurat á fugir; mes diu que han quedat tant esglayats ab lo soroll y tot, que encara no s' han dat compte de lo suchcehit.

—¿Y 'l fill gran morí á América?

—Tothom ho creu aixís, puig se sapigué que estava malalt del vómit y després no se n' ha sabut res més.

—Mes, Senyor, ¿de qué viuhén, cóm ho fan aquesta pobre gent?

—Tant á Ciutadilla com á la mánega y carrer de la Tosca, es á dir, per tot allí ahont viuhén eixa gent més

pobre, hi ha una germandó y caritat que 'ls encantaria. Si vostés passessen per eixos barris á las dotze, qu' es la hora de dinar, veurian á tots sos vehins assentats al mitj del carrer, uns ab la cassola, altres ab la paella mateixa que ha servit pera courer son menjar, alguns pochs ab plat, partintse son menjar ab los que no 'n tenen, y si avuy aquest té pa y 'ls altres no, aquell pa se reparteix entre tots, com se reparteixen demá lo vi d' un altre, ó la vianda del que 'n té. En sas malalties s' ajudan igualment; sempre paga 'l més provehit y 's cuidan com si tots fossen de la mateixa familia, y se 'n entran los uns á las casas dels altres ab la mateixa llibertat que á casa séva. Las criaturas, sobre tot, may se sab de qui son; avuy menjan en la cassola d' aquest, demá las pentina aquella, un altre dia los renya una altra; crech que arriuan quasi á no saberho ni ells mateixos.

Aixís es que aquesta pobre gent de la casa caiguda no han patit pas gana fins ara, mes aixó de no tenir casa ni gens de roba, que tota ha quedat allí xamicada aixís com també los trastos, qu' eran molt pochs, com ja 's poden pensar, mes que al cap y á la fi 'ls hi servian, ¡mirin qu' es cosa ben trista! porque passar l' hivern sense una mala márfega pera jeurer y una mala conxa pera abrigarse!...

A la tarde d' aquell mateix dia, la senyoreta, sentada darrera 'ls vidres del balcó estava mirant tots aquells camps inundats y aquellas carreteras per las quals quasi no 's podia transitar.

Sa mare entrá en la cambra, y la vejé ab los ulls plens de llágrimas.

—¿Qué tens, filla méva? ¿de qué ploras? li digué tendrament.

—¡Ay, mamá! respongué la noya; pensava que nosaltres que estém ben abrigats y que res no 's falta, nos havém estat alasevent aquestos dias trovant á faltar moltes cosas que nos semblavan necessarias, mes que en realitat eran supérfluas, mentres qu' aquesta pobre gent de Ciui-

tadilla no tenen ni un abrich, ni un tros de pa, ni tant sisquera un jas de palla per dormir; y nosaltres 'ns queixém, nosaltres que tenim de tot y que viatjém per gust y per lo tant no deuriam dir res per las incomoditats que ab eix motiu passém! Mamá, afegí tímida y carinyosament, ¿no valdria més que en lloch de seguir la nostra excursió, mortifiquessim la nostra curiositat de veure cosas, y los diners qu' en aixó devém gastar donarlos á aquesta pobre gent á la que traurán de grans apuros?

Per tota resposta sa mare la besá enternida y posantse un abrich n' hi doná á ella un altre y li digué:

—Aném.

Quan ellas sortian del hostal se vegé á la diligencia pujar penosament la costa.

—¡Quín acudit ha tingut aquest Ramon de fer lo camí ab un dia així! ¡pobres animals! ¡sí ja no poden més! digué l' hostalera.

—Nos farian lo favor de dirnos quin es lo camí de anar á Ciutadilla? li preguntá la senyora.

—Agafin per eixa carretera,—y senyalá la de Manresa,—quan serán un tros per enllá, á má dreta trobarán una pujada; al cap demunt d' ella hi veurán un carrer de casas; allí es á Ciutadilla.

Las damas se n' entraren per entremitj del fanch de la carretera que quasi no 'n podian eixir, mes la bona voluntat val molt y, enfangantse ó no, anavan fent via poch á poch.

Quan arrivaren á sota Ciutadilla, encara que no 's podian perdre, no obstant, hi havia dos ó tres caminets y estavan dubtant quin pendrian, quan passá per son costat un minyó que apesar del fanch y del mal semblant que tenia, semblava que no toqués de peus en terra, tant era son dalit y lleugeresa.

—¿Nos sabriau dir quin d' aquestos camins havém de agafar per' anar á Ciutadilla? li preguntaren.

—¿A Ciutadilla? respongué 'l minyó, si volen venir ab mí jo hi vaig també.

Lo jove caminava tant depressa que ellas no 'l podian seguir, y ell, tot frisós, s'aturava de tant en tant pera esperarlas. Ab tot, al arribar á la entrada del carrer se deturá, y estigué una estona com pera pendrer alé y forsas.

La senyora preguntá per la gent de la casa caiguda, y enterats tot seguit los vehins del perque venian allí las duas damas, las rodejaren esforsantse cada un á pintar ab los colors més tristos las desgracias d'aquella gent. Altres corregueren á avisarlos á ells, y al ser las senyoras devant la casa del vehí que los havia recullit, la pobra dona ja estava devant d'ella moçantli la derruida habitació.

Res quedava del edifici; un munt de runa y pedras que semblava que fés un segle que no era altre cosa, y algun tros de fusta, de taula ó post de llit, mitj colgats, era lo únich que 's veyá; feya eternir tanta desolació y ruina.

—Ja no hi pot haver major miseria, deya la pobre.

Sobte llensá un crit, un crit indefinible, y estenent sos brassos endevant y arrencant ab un gran plor.

—¡Fill méu, cridá; fill méu! ¡Oh! Vina, Pau, vina que nostre fill ha tornat.

Las llágrimas y sanglots ofegaren sa veu, en tant que 'l jove que havia acompanyat á las senyoras la agafava entre sos brassos y la omplia de besos y llágrimas.

A tot aixó, en Pau, apoyat en sas crossas y acompanyat dels vehins, sortia també de la casa tot conmós y dihent:

—¿Ahont es, ahont es? digueume per Déu si es cert.

No tingué de preguntarho més; son fill, desprenentse dels brassos de sa mare, se tirá als séus, y després á cullir en ells á tots los séus germans.

—¿Pero cóm has tornat, fill méu? nos havian dit que no 't veuriam més: ¿es acabada la guerra?

Tothom los rodejava, y per aquellas colradas caras corrian llágrimas de tendresa; en quan á las duas senyoras, res podian dir de tant conmosas, y dolsas llágrimas corrian per sas galtas.

¿Qué se 'ls hi endonava ja á aquella pobre gent de la casa arrunada ni de res, si tenian á son amat fill entre sos brassos, y si hi hauria ja qui trevallés per lo sustento de la familia.

Ell, son fill, fou lo qui s' entristí al veurer tanta miseria y l' estat del séu pare.

—Vostre pare curará, li digué la senyora; Déu nos farà aquesta gracia; que prengui los banys de Caldas, si aquestos li son bons; que 's fassa tots los remeys necessaris, que tot se pagará, y en quant á la casa, feu que vos ajudin un xich que 'l gasto dels mestres de casa corren pe 'l méu compte.

Impossible es descriurer las benediccions d' aquella pobre gent y l' enterniment d' ellas duas.

—¡Ah! Nostre Senyor no deixa may, deya la pobre dona; quan més abandonat un se creu, es quan li vé major consol; feya poch me creya la més infelís criatura de la terra, y ara veig que só la més felís; mon fill, mon fill perdut es á mon costat; mon marit pot curar fentli remeys, y nostra casa tornarà alsarse: ¡oh, sí! Déu tanca una porta y n' obra un altre.

—¡Oh, filla méva! deya la senyora á sa filla tot tornantsen, m' has proporcionat una felicitat que may havia cregut. ¡Qué valen las diversions y teatros comparats ab aixó! ¡qué 'm fa tenirme d' estar d' algunas d' aqueixas cosas, per lo gasto que aném á tenir, si nos han proporcionat la inmensa felicitat de fer la ditxa dels altres y de presenciar una escena plena de tendresa y carinyo?

La filla no deya res perque la conmovió y las llágrimas embargavan sa parla.

MARÍA DE BELL-LLOCH.

RECORT DELS TRES TOMS

Res que 'n la Moda s' innovi
à la Dona l' acobarda:
com en *Figurin* la trovi,
carregarà ab una albarda.

ASSAT ja 'l dia del bon Sant Anton, ha continuat una moda en las Senyoras, que temps fa que 'm persegueix, 'm remou, m' esgarrafa, y vagi allà ahont vulga, se 'm planta al devant com dientme: ¿véus? aquí só. No podent resistir més, desboto, y aquí vá lo méu afany: prénguinse la bona voluntat.

Quan rumbejant los cotxers y demés gent relacionada ab animals de port y arrastre celebran la festa de San Anton són patró, infundeixen alegría en tot l' entorn; mes també avivan la imaginació y fan pensar en las costums, així las manadas recullir com las actuals.

Que s' engalanin y s' endiumengin los cotxers y sos companys pera celebrar sa gran festa, com tant brillantment ho feren en est any; que vesteixin com los senyors, abstracció feta de la *cua*, vull dir: no que 'ls senyors ni 'ls cotxers tingan *cua*; res d' aixó: sino dels faldons de la casaca, res té d' estrany.

Que una volta sola al any en tal festa, á més de netejar molt sas bestias, las adornin y enfloquin ab cintas, flors, llassos y penatxos en lo cap, la clin y la *cua*... sí senyors; no es d' admirar; puig que *cua* tenen las bestias, y no havia de quedar desatesa pesa de tal importancia.

Mes que las Elegants, vull dir, las senyoras y las senyoretas se presentin, enflocadas ab llassos de xispejant color, la... la... ¿cóm ho diré? .. la part corresponent á la *cua* de las bestias, y perdonin la comparació; no 'n tinch la culpa, sino las que s' adornan de tal manera aquell

indret. Si es per competència, tant mateix podien escullir millor punt y millor objecte: y aixó no succeheix sols en tal festa de Sant Anton, qu' en tal dia podria passar per... no diré... companyerisme... ni simpatía, sino per... no sé que dir: per lo que sia.

Lo mal está en que segueix, no obstant d' haver passat la festa. ¡Qué volen que 'ls diga! 'm sembla una imitació excesiva, un extremat obsequi, una humilitat inconcebible, y que goso á dir que las bestias no la agraheixen, ni 'n fan cas; ni pot ser s' hi han fixat.

Sia que no hi entench res, sia que no só de la *dificultat*, ó sia que no estich relacionat en manera alguna ab las... que fan la festa en lo dia de Sant Anton; no puch comprendre 'l llas en tal part. He admirat y admiro un llas en lo cap, en lo coll, en la má, en lo colse, á la cintura, pe 'l costat y avall del vestit d' una senyoreta ó d' una senyora. Realment fa gracia, té atractiu; mes en aquella part no puch resistirlo. Que sia del color més llam-pant y més opost al de la faldilla; no hi fa pas res: lo que m' aturdeix es lo precís lloch de sa situació. No temin, ni pensin que vagi á averiguar á quin punt correspon: no 'm fico en punts intrincats, no m' enbolico, y molt menys no sabent las tasqueras. Sols fixo la atenció en lo que está á la llum del dia y á la vista del públich; per tant tothom ho pot veurer, y més essent vostés tant miradas, que no ho portarian, ni á costa de sa vida, si no fos... Moda.

No puch capir que vostés no reparin la gran semblansa ab lo llas que sempre s' ha vist en la cuà de las bestias en la festa de Sant Anton, y 'm sab greu verament: porque los qu' estimin á vostés, al véurerlas per darrera... anem, los han de fer una impressió, que no sé explicar quant me repugna. Per aixó no voldria en cap manera qu' en lo dia 17 de janer del any vinent encara subsisteixi en tal lloch lo llas, que podria ocasionar un conflicte entre las parts beligerants.

JOAQUIM DE NEGRE Y CASES.

LITERATURA POPULAR

SAGGIO DI GIUOCHI FANCIULLESCHI SICILIANI, ORA PER LA PRIMA VOLTA RACCOLTI ED ILLUSTRATI DA GIUSEPPE PITRÉ.
PALERMO. TIPOGRAFIA DI PIETRO MONTAINA ET COMP.
1877. 29 PÁGS. EN 4.º

la veritat, que si no fes temps que coneguessim al distingit escriptor sicilià Sr. Pitрэ y no 'ns constessin son caràcter y voluntat de ferro pera l' estudi, la séva activitat assombrosa, sa aplicació constant, sa erudició sempre sostinguda y en una paraula, son valer literari, l' arribariam á creure dotat d' un poder sobrenatural degut á alguna d' eixas fadas ab las que está ab tant contínuo y agradós tracte.

Citém no més las sévas principals obras, tal com se nos venen á la má y sens voler dir que las que deixém, algunas pot ser per no ésser encara conegudas nostras, no deixan de ser també importants: son aquellas, *Le lettere, le scienze e le arti in Sicilia negli anni 1870 á 1871*; *D' alcúni nuovi dipinti di Dario Querci*; *Lettera crítica, sobre la Storia della letteratura italiana del secolo XIX di Francesco Prudençano*; *Profili biografici di contemporanei italiani*; *Nuovi Profili biografici*; *Tradizioni popolari Palermitane*; *L' anime dei corpi degollati nelle*

tradizioni popolari siciliane; La Scatola di cristallo; Pietro Fullone; Saggio di fiabe e novelle popolari siciliane; Novelline popolari siciliane; Il venerdì nelle tradizioni popolari italiane; Nuovo saggio di fiabe e novelle popolari siciliane; Canti popolari siciliani; Studi di poesia popolare; Centuria di canti popolari siciliani; Fiabe, novelle e racconti, obra completíssima de 4 tomos que conté quatrecent quatre-vingt populars degudament classificats, ab variants y notas eruditíssimas, completada ab un estudi sobre los quèntos sicilians, una gramática siciliana, un complert glosari, y que per sí sola basta pera fer la reputació d'un home; *Il giorno dei morti e le strenne dei fanciulli in Sicilia; Della sacra rappresentazioni popolari in Sicilia* y la última d'ellas que 'ns ha vingut á sorprendre quan ab prou feynas teniam temps d'haver llegit las últimament apuntadas, titolada *Saggio di giuochi fanciulleschi siciliani*.

Los jochs havian sigut considerats fins ara fa poch temps, com á objecte sols de distracció pera las criaturas, y á est efecte diferents autors los havian presentat coleccionats pera que aquellas las trobessin á má quan se 'ls hi esdevingués lo servirse d'ells. Baix aquest punt de vista ne podém citar, entre altres, duas bastant importants *Les jeux des adolescents* de M. Beze, que conté uns cent setanta jochs, y *Les jeux et exercices des jeunes filles* per la Sra. de Chabreul. Mes desde que la literatura popular ha adquirit tan gran desarrollo y se l'ha anada á buscar baix totas sas diferents fases, los jochs han entrat també en lo domini d'ella y son importants los estudis que 's fan sobre 'ls mateixos.

Italia, que va bastant endavant en lo creixent moviment literari popular, té entre altres los *Giuochi, ucelli é fiori*, de Fornari; los *Giuochi popolari veneziani*, del estudiós colector Bernoni; los *Giuochi fanciulleschi monferrini*, de Ferraro, etc., etc.; lo Sr. Pitre que tan per complert se dedica al estudi de la tradició siciliana, no podia quedar enderrera, y així no es estrany que 'ns hagi vingut á

afavoreix ab la obra que va al cap d'eixas ratllas y de la que nos en aném á ocupar ab la brevetat possible.

Preludi d'un altre més important, conté sols vint jochs, en sas variadas y eruditas páginas, tots ells acompanyats d'un innumerable aplech de notas, com ho sab ferho lo Sr. Pitre y que fan sempre tan y tan interessants totas sas obras. Pera ferlo, així com pera obtenir las variants de tota la Sicilia pera l'altre tomo que formarà part de la *Biblioteca delle tradizioni popolari siciliane*, té la ventatja, además de la que dona lo ésser molt versat en la materia, la dels numerosos amichs ab que conta dintre la Sicilia y que l'ajudan en sa tasca. Quelcom d'aixó voldriam veure en nostra terra, quan nó per la importancia de la mateixa.

Los jochs poden dividir-se segons la diferenta edat en que serveixen pera las criaturas, ó bé en jochs d'acció ó moviment sens ajuda de objecte algun extern, entre los quals forman una principal part las sardanas y fins balls, que van acompanyats quasi sempre de cant; jochs d'acció ab acompanyament d'algun instrument ú objecte y jochs d'esperit ó exercicis intellectuals que serveixen molt pera lo desarrollo de la inteligencia.

Los que lo Sr. Pitre té en son llibre, perteneixen á la primera y segona classe: ço es, á las de jochs sense instrument y á la de jochs ab aquest. A la primera correspon lo III, *A tocca muru*, qu' es lo nostre amagá esquenas, que regularment se converteix en lo dit de Quatre cantons y que s'hi juga ab la sapiguda cantarella ó mellor, diálech:|

- Teta de pa.
- Vesten allá.
- Teta de ví.
- Vesten allí.
- Teta de pa y formatge.
- Vesten á mal viatge.

(*Jochs de la infancia*,) pág. 81.

Joch que també tenen á Fransa anomenantse *Les quatre coins*. Quan lo del mitj agafa á algun dels jugadors, entre nosaltres usa la fórmula de *¡Per tot te deixo!* en Italia, la de *¡Aceddu ti lassu!*

Lo V, qu' es lo Rumamá nostre; bonich per las endevinallas que 's proposan. La VII qu' es un joch de *Fet*, en que se 'n amagan una meytat dels jugadors y l' altre meytat va á buscarlos; se fa de nit á la claror de la lluna, precedint una porció de vegadas la pregunta de si están amagats:—*E ammucciativi li testi! Siti boni ccá?* Amaguéu bé 'l cap! ¿estéu bé aquí? A la qual responen los altres:—*Guirno!* De la mateixa manera que nosaltres cri-dém:—¿Estéu ben amagats?—No.—Lo jugador que 's deixa agafar té de dur á coll-y-bé al qui l' ha agafat, fins á ésser al puesto d' ahont surten pera fer lo joch.

Lo VIII qu' es lo nostre *Cavall fort*, sino qu' en Sicilia se fa tapantse d' ulls los que paran, y descolcant en un moment donát un dels cavallers va á trucar ab dos pedretas, á sonar la campanella, y alsantse després tots los altres tenen d' endevinar qui ha tocat. Lo XI, al qui nosaltres hi juguém dihent:

La gallina
puritana
pon un ou
cada setmana,
ponhi un,
ponhi dos,
ponhi tres,
ponhi quatre,
ponhi cinch,

ponhi sis,
ponhi set,
ponhi vuyt,
ponhi nou,
ponhi deu,
la gallina
de la Seu
diu que amagui
aquest bon peu.

O bé:

Rata pinyada,
corra, corra, per la entrada etc.

(*Jochs de la infancia*, págs. 20 y 21.)

Y qu' en Sicilia hi jugan dihent:

Milia pappana,
 Quattru á bagnana
 Pani unu,
 Pani dui,
 Pani trí,
 Pani quattru,
 Pani cincü,

Pani sei,
 Pani setti,
 Pani ottu,
 Tiritáppití.
 Eccí
 Minestra
 E viscottu.

Lo XIII, en lo qual los jugadors van formant una columna ab los punys closos posantlos l' un damunt de l' altre, com en l' *Oli y argent* de nostres *Jochs de la infancia* pág. 38, sino que així com en aquest se fa lo *Escarbát bum bum*, en lo siciliá, un dels jngadors ab lo dit va pujant y baixant per la columna de mans, tot dihent una cantarella y establintse després un bell diálech que acaba dihent l' últim que té la ma á sota, qu'

—La gatta s' 'u manciau.

Lo qual serveix pera que tots los jugadors, se posin á buscar la gata, tot fent:

—Chisi, chisi, chisi!

Lo XIV, qu' es igual al nostre *Escarbát bum, bum, etc.*, al *Pim pam cunillam, etc.*; *Digodim digodam etc.*; *De petim, de petam etc.*; (*Jochs de la infancia*, págs. 42, 43, 44 y 45), y qu' en Sicilia s' hi juga pujant un á dalt del que para, que té lo cap apoyat á la falda d' un altre, tot dihent:

Cáncara e bella,
 Si' bona e si bella,
 Si' tutta maritata
 Quantu cornu porta 'á crapa?

Si lo qui para no ho endevina y diu quatre, per exemple, per compte de tres, lo qui está sentat se posa á cantar:

Tri avissi dittu
Lu tó nasu fora frittu,
Frittu e frittatu
Lu tó nasu fora c...

Lo XV es, se pot dir, una continuació del anterior, donchs que quan lo de sota endevina quants dits ha senyalat lo de dalt, se tapa á n' aquest d' ulls y té de correr detrás dels altres fins que n' atrapa algun y l' endevina, com en lo nostre *Puput*.

Lo XVI, denominat *Bué*, es lo Fet nostre, en que un para y tots los demás s' amagan, procurant així que aquell ha sortit del punt ahont se fá 'l joch pera anarlos á buscar, lo correhi á tocarlo á fi de no poder ser agafat. Y lo XX es igual al *Pont de las formigas* nostre (Jochs de la infancia pág. 37) sols que en lo Siciliá se va continuant lo joch, passant tots varias vegadas per sota la aixella del primer ó sia del que está en lo cap de la filera, fins á tenirlo ben entortolligat, que allavoras se desfá lo joch.

Y perteneixen á la segona classe, los altres deu jochs, á saber: lo I *Acula ó cruci*, que es lo *Cara y Creu*, nostre y que segons lo Sr. Pitré era en lo antich regne de Castella *Castilla ó Leon*. Complerts com fa aquest Senyor sos treballs no sols se troban en aquest joch las variadas denominacions que pren en los diferents paissos com *Capo ó croce* en Nápoli, *Croix ou pile* en Fransa, *King or crowne* (rey ó corona) en Inglaterra etc., sino que també va á buscar son us en la antiguetat donantnos á coneixe lo modo com se hi jogava á Roma, ab lo nom de *Caput aut navis*; venintse á demostrar del conjunt de sas citas que sempre pren lo nom de las dúas caras de las monedas de cada nació respectiva. Lo II que diu fou portat á Sicilia per las legions romanas y que consisteix en endevinar los objectes, com nous, avellanas etc., que un altre té á din tre de la ma, quedantse ab ellas si ho endevina y entregant al altre un número igual á las que hi sobran ó hi faltan si ho equivoca.

Entre nosaltres, també s'hi juga fent endevinar á qui-
na de las duas mans son los objectes, lo que 's fá tot
cantant:

Sexta, ballesta,
lo cor me diu,
que prenga aquesta
gall, capó, si no n'hi há,
Nostre Senyor, n'hi posará.

Lo IV que en Catalunya consisteix en fer á terra duas
ratllas paralelas, acabadas per un semicírcul que després
se divideixen ab varias ratllas transversals, posant núme-
ros á los quatre primers quadros que 'n resultan, al quint
se 'l titula l'infern, al sisé se 'l travessa per duas ratllas que
se uneixen per lo mitj y pot servir de lloch de descans y
després se troba la gloria. Lo jugador te de anar á peu
coix tirant la pedra de un á un de dits compartiments,
sense que may se li quedi damunt d'una ratlla; si així ar-
riba fins al cel, guanya; sinó pert. En francés es conegut
ab lo nom de *La Marelle* y reb diferents formas com la
de una espiral, de un rectángul, de un círcul etc.

Lo VI podriam dir que es lo *Bolit* nostre, tenint lo pri-
vilegi lo qui lo agafa de pujar á cavall de un dels jugadors
y ferse dur fins al lloch de sortida. Lo IX que consisteix
en fer un clot á terra y tirarhi desde certa distancia, varios
objectes com pedretas, nous, avellanas etc.: qui n'hi tira
mes guanya y se hi juga de varias maneres. S'hi juga
també molt á Catalunya. Lo X que ve á esser lo joch de la
baldufa.

Lo XII que també es conegut entre nosaltres consisteix
en agafar set ó vuyt palets, posarsels en lo palmell de la
ma y llensarlos al aire recullintlos ab lo sobre ó detrás
procurant que no 'n caigui cap á terra. Lo XVII en lo qual
se fa una ratlla á una certa distancia de una paret y desde
eixa se tiran monedas á terra com á la barrisca. Lo XVIII
que ve á esser com lo II: y lo XIX que consisteix en po-
sar un tap á un canya buida ó altre objecte semblant y

llensar per medi de la compresió del aire un os á llarga distancia: qui lo allunya mes ó endevina un punt determinat guanya.

Tals son los jochs que comprén lo llibre de que 'ns hem ocupat: per las senzillas apuntacions que hem fet, pot conèixer lo curiós y agradable que es, al mateix temps que la importancia que pera los estudis populars té. Felicitém de veras á son autor y esperém ab ansia la colecció completa de Jochs de la Sicilia que 'ns anuncia.

RIVISTA DE LETTERATURA POPULARE.

Diretta da Sabatini. Roma. Loeschere C.*

Una nova Revista acaba de veure la llum pública, dedicada tota ella á la literatura popular. Nosaltres nos felicitém coralment d' aixó, donchs que proba la importancia que aquesta classe d' estudis adquireixen. La dirigeix lo Profesor Sabatini y 'l primer fascicle que tenim á la vista mostra tot lo valer d' ella ja sia per lo ben escrita ja per lo scient fondo que abraça.

Lo proemi del Director demostra be l'objecte que la Revista se proposa: la llegenda closa, diu, dintre del cant ó del quènto popular, no es del tot faula, en ella hi reviu la historia; en un fil d' herba s' hi amagan los mes profundos misteris de la naturalesa, en la pobre y senzilla tradició popular, albergada ja quasi únicament baix la capa del humil poble, son amagadas las mes brillants páginas de un hermós passat; estudiarlas, descobrirlas dintre del abrigall de tantas tradicions transformadas, corrompudas, envoltas ab la ignorancia, pera descobrir la sublimitat dels conceptes, la delicadesa de las imatges que foren vida del poble, pera penetrar per medi del anàlisis en la construcció de la llengua y anar á trobar la base de la mateixa; pera penetrar en la historia de la vida del cor y trobarhi nou pastó á la observació filosófica, estudiant l' esperit humá, en la *Demopsicologia*, heus aquí la missió de la literatura

popular y l' objecte de la Revista que 'ns ocupa. Y perque tot aquest estudi analítich ó psicológich sobre la tradició demana unitat de forsas, comunicació de idees, reciprocitat de consells y necessita la contínua comprovació de narracions llegendarias ó históricas referents á un mateix succés pera deduhir d' ella la ley que va formarla y trobar així la historia en lo período llegendari del poble; per aixó funda sa revista lo Sr. Sabatini: pera buscar eix conjunt de forsas unánimes y dirigidas á tant important objecte. Deu vulla que 'l trobe; bo es mentrestant popularisar eixos estudis, que per lo atractívols que son, y per lo mateix agradosos á quants arriban á coneixels, han de dar forsosament resultats práctichs y conduhir al millorament del modo de ser y sentir dels pobles.

Lo Sr. Sabatini seguint lo seu plan de no desperdiciar res, absolutament res, que's refereixe al poble, agafa la tradició en totas sas fases: sia escrita ó no escrita, antigua ó moderna, se trobi en los qüentos, en las tradicions, en los cants, supersticions, melodias, ditas, refrans, gestos, inscripcions etc. etc., y per aixó al pas que en sa Revista se hi troban un article sobre 'ls cants polítichs romans, del Director, y altre sobre 'ls cants populars de la baixa Romania, se n' hi troban també un altre de gestos y senyas populars sicilianas del erudit Pitré, un altre sobre las inscripcions murals del propi Sr. Sabatini y un altre sobre supersticions del qui escriu aquestas ratllas.

Entrar en l' estudi de cada un d' ells, seria cosa que 'ns ocuparia mes puesto del que 'ns concedeixen las páginas de la present Revista. Bastans sols dir que l' article sobre los cants romans del Sr. Sabatini, comensa per una introducció ben escrita y pensada, fent veure la distinta naturalesa de la tradició romana efecte del carácter universal y cosmopolita que ha tingut en totas épocas Roma; entra després en la clasificació dels cants populars de la mateixa, la distinta influència que las corrents del Nort, totas narratives, y las del mitj dia, líricas en ells hi tenen; las fonts en que ha begut pera formár sa colecció y la di-

visió que fa dels mateixos en polítichs, narratius, llegendaris, mitològichs, descriptius, amorosos, etc. etc. notant de pas la diferencia de llenguatge entre los recullits en la classe mitja y los recullits en la classe plebeya.

Entrant en los polítichs, podém dir que n' hi te de gran preu y que la major part van acompanyats de una erudita nota històrica.

Entre ells hi trovém lo Mambrú, que posa d' aquesta manera

Mambrúcche va á la guerra,
Mirontó, mirontó, mirontella.
Mambrúcch' é mort' in guerra,
Dirondó, dirondó, dirondella.

(Linguaggio medio)

Qual cant fa derivar de la célebre guerra de Villars y Ponffliers en 1709.

L' article del Sr. Pitré *Gesti et insegne del popolo siciliano*, comensa ab una anécdota que pera la millor comprensió del mateix, creyem, encara que siga en resúmen necesaria lo posarla: diu que una vegada lo rey va anar á Sicilia y li digueren que 'ls sicilians tenian de notable 'l que 'sense parlar feyan tot un discurs; lo rey volgué probarho, maná cridar dos homens del poble, los feu compareixe davant d' ell y al cap d' una estona los feu manar sortir sense dirlos res. Lo rey no 'ls notá cosa alguna, mes una volta fora, lo ministre que 'ls havia estat observant y 'ls havia vist com en sas furtivas y sorpresas miradas hi passavan un mon de preguntas y respostas, contá al rey tot lo que ab ellas é imperceptibles gestos que havian fet, se havian dit; cridats altre volta los dos homens resultá cert lo dit pel Ministre. Descriure los gestos y senyas usadas per un poble tant rich en ells y que gosa fama com cap altre d' espresiu, es lo objecte del Sr. Pitré, y no cal dir si es curiós y notable son article sobre tot tenint en compte lo conciensudament que aquell fa las cosas. Aixó tam-

bé ho tenim bastant en nostras provincias meridionals espanyolas, perque com diu molt be lo citat escriptor, los habitants de paissos calurosos verteixen lo seu pensament ab una prontitut assombrosa, y també succeheix que en aquellas una frasse s' acaba moltes vegadas mes ab un gesto que ab la paraula. Descriure los mohiments de la ma, dels ulls, de la boca, del cap, del cos enter com fa lo referit Senyor, ab lo significat de tots ells y los signes ab que 's denotan los diferents oficis, com aquí en Catalunya que senyalém una taberna ab una rama de pi, seria cosa sumament curiosa pera nostres lectors, mes en la que no 'ns hi podém entretenir: los remetém á dit article y de segur no 'ls desplaúra gens lo trevall que 's prenguin.

Lo Sr. Ferraro, conegut ja en la literatura popular, sobre tot per la colecció de cants populars de Montferrato publicats en la important biblioteca dels Srs. Comparetti y D' Ancona, contribueix á la Revista del Sr. Sabatini ab setze cants de la baixa Romanía, tots escullits y preciosos, alguns dels quals sentim per falta de puesto, no poder transcriure. Permetesens copiarne solsament un, ab lo seu mateix llenguatge pera que no perdi res de sa hermosura, y perquè creyém que dada la semblansa del italiá y catalá, lo entendrá tothom.

LA LAVANDAIA.

Sotto al pont dla Rella
Ghé na lavandera,

.

La lavandera si tra in l' onda
E il cavalier s' affonda
La lavandera si tra in l' acqua
E il cavalier l' abbrassa.

.

La va a ca tutta moja
E la sua mamma crida.

«Mamma mia mitim a lett
«El mia caval in stala.
«Mamma mia fem la suppa
«E al mia caval la bieva.
«Mi im supliran in l' erca,
«E al mia caval sott terra,
«A mi cantaran la gloria,
«E al mia caval la storia.

Las inscripcions en las parets, representan la manifestació espontánea del escriptor, diu lo Sr. Sabatini en son article *Le iscrizioni su' i muri*. Una sola expressió es de vegadas una historia, lo conjunt de totas ellas es lo modo de sentir de un poble. Per aixó aquell senyor donanthi tota la importancia que 'l assumpto mereix, ne posa en sa Revista un curiós aplech en la Secció que 'n titula de Varietats.

Per lo dit se pot venir á compendre lo interressant y al mateix temps agradable que es esta *Rivista di letteratura popolare*. Per aixó no temém á recomanarla verament á nostres lectors. Pera concloure sols nos basta dir, que conté ademés una secció bibliográfica així d' obras com de revistas y periódichs, y un' altre de noticias, entre las quals n'hi trovém dos de sumament agradables com son, la próxima publicació á Montpeller de una colecció de qüentos populars genovesos y piamontesos del Sr. Pitré: una altre del propi senyor, á Florencia dels qüentos toscans y una de festas populars romanas en la edat mitjana, del Sr. Corvisieri.

S' imprimeix en casa lo conegut impresor Loescher; surt cada tres mesos en fascicles de 80 páginas, per preu de 12 pessetas en Espanya, y se hi pot suscriure en casa Verdaguer.

MELUSINE.

D' una altre Revista popular debém també ocuparnos *La Mélusine* (*Revue de Mythologie, littérature populaire*,

traditions et usages) qu' es publica duas vegadas al mes á París, los días 5 y 20, dirigida per los Srs. H. Gaidor y E. Rolland, per preu de 16 franchs al estranjer, en la llibrería mitológica de Viaut, carrer de *Saint-André-des-arts*.-42.

Melusine, dona melodiosa, que canta; es una fada dels quèntos celtas, filla de Elenaus, rey de Albania, de la qual corran moltes tradicions; nua, ab los cabells penjant, meytat dona, meytat serp se banya en un estany en qual aigua s' enmiralla y pentina; diu que pera espiar la mort del seu pare fou convertida en serp tots los dissaptes; diu també que ab sos crits anunciava la desgracia de la familia dels Lusignan cada vegada que devia morir un d' eixa familia.

Que hi hagi sobre ella en la tradició francesa y la major ó menor popularitat de la mateixa, nos ho dirá un próxim número que tractan de publicar los Directors de dita Revista, destinat exclusivament á la fada de que ha pres lo nom y al qual invitan á tots los escriptors que puguin donarne noticia.

Per ara van publicats sis números, tots ells, al mateix temps que interessants pera los aficionats als estudis populars, sumament curiosos y entretinguts per aquellas personas que sols buscan en la lectura una estona de distracció y esbarjo. En cada número hi ha un grabat de trajos ó costums populars y la nota ó solfa d' un cant ó melodia de alguna de las encontradas de Fransa.

Es impossible ab l' espay de que disposém y lo molt que hem abusat ja de la paciencia de nostres lectors lo fer una ressenya detallada de los diferents punts de que se ocupa dita Revista; basta dir que no hi ha branca de la literatura popular de que no s' ocupi y que sos principals articles son: La melodia popular en Orient de Bourgault-Ducoudray; un de Mitologia Slava de Jireck, traduhit per M. Denís; un altre de Mitologia de las islas de Hervey (Polinesia) y un altre de Mitología y tradicions populars dels Esquimals, abdos per M. Bruyère, lo traductor dels

qüentos russos de Raiston: un de trajos tradicionals per M. Bureau y un altre de trajos y costums populars de l' Ain: un sobre los Patrons de las corporacions de París en la edat mitjana, sumament curiós per la semblansa ab los Patrons dels nostres Gremis catalans: un catálech per M. Merlet dels noms donats als habitants de diverses localitats de Fransa, á semblansa del qual ne podriam fer un de voluminosíssim en Catalunya, donchs que en la major part de nostres pobles no hi ha casa que no tingui apodo, per lo quin es mes conegut lo seu amo que no pas per lo seu nom propi: un article sobre un antich llibre de bruixeria de l' Hindostan, per M. Barck; un altre de dibuixos populars russos, de Leger y un altre de resos populars, de Marion; Cants populars, recullits per diferents autors; Ditas (formulettes) entre las quals hi trobém la que s' acostuma á dir en castellá, quan un se deixa pendre lo puesto:

Quien fué á Sevilla
perdió su silla.

Y la fórmula popular escolástica castellana que diu:

Si este libro se perdiere
como puede suceder
es de un pobre estudiante
que lo ha de menester
Antonio (p. e.) tiene por nombre
para la Virgen servir.
Mendieta (p. e.) por sobre nombre
para con Cristo morir.

Que en Fransa dihuen de la següent manera:

Ce libre est á moi
Comme la France est á roi;
Je tiens á mon livre
Comme le roi á sa ville;
Si vous voulez savoir mon nom
Regarder dans le petit rond,
Si vous voulez savoir l' année
Regarder dans le petit carré.

Seguint un cercul y un quadrat ahont se posan respectivament lo nom y anys del amo del llibre.

També conté pronóstichs; jochs; costums ó festas; tradicions; dansas; llegendas; proverbis; astronomía popular; supersticions, algunas d' ellas molt semblants á altres de Catalunya y de las quals nos en ocuparém en distint article; y Cuentos populares, los quals constitueixen una colecció molt rica y variada. Entre ells n' hi ha de bretons, del colector de qüentos populars de la Bretanya, (*Contes bretons*, Quimperlé. 1870.) F. M. Luzel: Creòles ó siga dels habitants de las colonias francesas, per lo dalt dit, Bruyère; de Picardia, per Carnoy; de Metz, per Quepat; de Carayac, en la Guyena, per Devich; Eslavons, de Leger; de Vivarais, en lo Languedoch, per Rolland, etc.

De aquestos quentos, *Le temps long*, de Carayac, es igual á nostre qüento popular, «Joan lo tonto,» (Lo Rondallayre, vol. III pág. 44) semblant á Jordi Banet, publicat en l'Armaná Provensal de 1866 pág 53 y á «Joan lo tonto,» borgonyó, publicat per Beauvois en sa colecció de qüentos populars de la Noruega, Islandia y Borgonya (Paris 1862, pag. 218); trobantse axí mateix l'incident del tonto que espanta á los lladres y s' apodera de sos tresors en lo qüento bretó *Ar miliner hag he aotro*, de Luzel (pág 80) y en Giufá e li latri; y Giufá e chiddu di la birritta, de Pitré, (Vol. III de sa colecció de cuentos, páginas 367 y 356).

Jean Bout-d' homme, de la terra de Metz, es nostre Pere Patufet» (Lo rondallayre vol. III pág. 88), semblant al Tom Pouce de los germans Grimm, y al qüento inglés del mateix títol, de la colecció de Marmier *L' arbre de Noël*, pág, 187.

Les trois œufs, creole, ve á ser «La Fillastra» de nostre colecció (Lo rondallayre. vol. I. pag. 97) en qual idea, están fundats també, lo qüento de Perrault, titulat: Las fadas; *Les douze mois* y *Le pleur des perles*, slavos, trad. de Chodsko, pag. 15 y 316; *Las dios Fillos*, del Agenais, recullits per Bladé. pag. 86. *La putela dei qua-*

tro oci, veneciá, de Bernoni, pag. 101, y la *La Mam-madraa*, siciliá, de Pitré, vol. II. pag. 90.

Jacques l' idiot, de la Picardia, es « Lo beneyt » nostre (Rondallayre vol. I. pag. 79) semblant á *Giufá*, de Pitré; *Lou bouyatge dou Joanot*, de l' Armagnac, recullits per Bladé, (Paris 1867. pag. 18); *Ambroise le sot*, de la Gasconya, per Cenac-Moncant. pag. 101.

Jean de l' ours, també de la Picardia, es exactament nostre « Joan de l' os » (Rondallayre, vol. I. pag. 11), quin se sembla á *Mouret*, gascó, (pag. 149); á Los sis companys que van pel mon, de Grimm; á La orella de Llucifer, andalús, de Fernan Caballero, (pag. 83); á *L' Estienni l' habile*, de Bladé, y á *La veillée ou l' homme large, l' homme long et l' homme aux yeux de braise*, Slavo, de Chodsko.

Les feés et les deux bossus, de Picardia y *La danse des Korrigans*, de Bretanya, son nostre quento « Los dos geperuts » (Rondallayre, vol. III. pag. 108.) igual á *Les deux bossus*, publicat per Amezeuil en sas llegendas bretonas, á *Les Korils de Rauden* de Le foyer Breton de E. Souvestre. (Vol. II. pag. 113. Paris 1863); y á *Li Masc*, provensal (Armaná de 1869, pag. 61.) Es cuento que com diu M. Ralston, fa las delicias dels Irlandesos y de tots los paisos Celtas, y 'l tenen en gran estima los Kalmuks, los Mongols y fins los Japonesos (Revista Britanica, Juny, 1876).

Le voleur avisé, breton, conté lo incident dels tres objectes sobrenaturals, entre ells lo barret que fa invisible, com lo famós Tarnkappe dels Nibelunchs, que es troba en lo quiento catalá. « Los tres princeps » (Rondallayre. vol. III. pag. 164.) En lo quiento « Los tres germans » (vol. I. pagina 39) se hi troban també dits tres objectes, lo mateix que en lo del III. vol. pag. 58. « Los dos germans » en que l' heroe s' apodera d' ells per las barallas de sos poseedors, com així ho fa lo valerós Siegfrit; com així se troba també en lo Quento LXXIV. vol. II. pag. 8 de la colecció de quientos y apolechs indios publicats per Stanislas (Paris

1860) tret de la famosa Enciclopedia budda *Fa-youen-tchou-lin*; en lo quento Slavo de Chodsko, *Le tapis volant* etc., y en *Lion bruno* y *L'isola della felicità*, de la collecció italiana de Comparetti, pag. 167 y 212.

Le tailleur et l'ouragan, bretó, es igual á nostre cuento catalá «*Los tres dons del dimoni*» (Rondallayre, vol. III. pag. 31) igual á La taula, l'ase y lo bastó marvellós alemany, dels germans Grimm; á los fills de Mateu, de las Provincias Vascongadas, publicat per Trueba, en son llibre *Cuentos de vivos y muertos*; á «*Los doñs del aire*», noruech, de Asbjærnsen y Moe; ab Los tres dons del hermitá, alemany, de la collecció Marmier: á Lu scarpareddu mortu di fami y á La munachedda, sicilians, de Pitré, vol. I. pag. 265 y 271; y al quento veneciá de Bernoni: *Ari, ari, caga danari*.

Aixís podriam anar citant los altres cuentos que 'ns faltan y anotar sas analogías, mes no volém abusar mes de la paciència de nostres lectors. Bastans dir pera acabar de donar compte de la revista que 'ns ocupa, que ademes de tot aixó conté una secció bibliografica bastant notable per las obras que d'ella se donan compte, á la qual remetém á tots los que 's dediquen á eixa classe d'estudis, com los remetém també á la *Melusine*, enterament necesaria pera qui busqui la tradició popular.

FRANCISCO MASPONS Y LABRÓS.

Barcelona. Mars.

L' OMBRA DE LA MORT

POEMA DE LA SENYORA DE RATAZZI

(Traducció del Cant X)

Y tots aquests dolors que noblement retreya
lo vell los acullia y tristement somreya
als cors que s' abatian donantne nou consól
y omplintne 'ls esperits de clarors vagarosas,
quan á través del núvol de donas dolorosas
aparesqué una viuda cuberta ab vels de dol.

«¡Quant he sufert! digué. Totas las penas vistas,
del cor y del esprit las desilusions tristas
y lo gelat y árit olvit dels cors ingrats:
la fraternal tristesa que 'm dona una gelosa,
duptes d' art contra 'l gust en lluyta misteriosa,
y los pesars inmensos dels bardos desterrats.

«¡Fins! ay! la fé en sa mare mon fill á perdre anava!
Mes dels torments al últim sortada triunfava.
Ditxosa era á la fi! Goig se torná 'l dolor!
Llansá l'amarga copa l' estúpida quimera,
pará son vol, caygué, y ab cara riatllera
se condormí un cap vespre dessobre de mon cor.

«Llarch temps costá 'l guanyarme la joya desitjada,
mes la tinguí per sort: l' havia al fi trobada

en un dels homes qu' envia al mon Dèu de bondat
per arrancar al mal sa víctima, sa presa:
un' ànima sencera qu' eclipsa ab sa grandesa
las trabas que s' oposan al regne sèu sagrat.

«Tant gran com bó, ab son ànima la meva embolcallava,
de encís inagotable á dojo l' inundava,
ab l' amor que transforma l' aymí sempre constant
unint á suau respecte l' orgull ardent que inflama
á la superba dona que troba quan reclama
un bras que no 's doblega atent á cada instant.

De un poble gran, magnánim, ell la paraula n' era,
lo rey á ulls cluchs seguia sa boca consellera,
son credo fou un símbol de gloria sense fi,
y fins del Capitoli al peu, no féu parada
mostrant sa hermosa testa de raigs iluminada...
Llavors, que jo era sèva, ser reyna me creguí.

Mes ¡ay! quantas vegadas davant s' ànima fera,
dolsa, tendre, complerta, generosa y sancera
no vaig deixá arrastrarme per resplandors humans,
sens redimirme, á solas guardant aquell imperi,
y engelosida, avara, voltada de misteri
ab lo tresor, gosantme, caygut entre mas mans!

Mes en lo mon jo creya y pérfit m' enganyava,
endavinantme débil, lo mon de mí abusava;
y d' odis y calumnias un mar, al entorn mèu,
alborotat movia sa espuma miserable.
¡En vá jo demanava un element palpable,
no recordant que l' arma dels forts, es lo menyspreu.

Somreya ell y jo ayrada, parlava de venjansa,
de triunfar sedenta, rublerta de esperansa:
ell indulgent y noble, y sórt als vils reclams
encare torturava molt mes á la impudència,
¡Be 'u sé! quan la sentia davant sa negligència,
com fera mal ferida fentme estremí ab sos brams!

Volava éll; y com vívora jo, pobre, rastrejava;
als mes pigmeus prenentne, per gent gegant y brava...
¡Ay! Massa tart un dia, al viu recort vegí,
de sos desdenys austers, que las miserias ruínas,
realitats grosseras y enemistats mesquinas,
millor era deixarlas morir en llur verí.

Mes ell se n' es anat! Lo poble avuy l' anyora,
lo poble á qui ell guiava desconsolat lo plora:
en vá son las pregarías; sols resta son recort!
Jo 'l veig volar, recorrer esferas estrelladas,
donarme á mí y sa filla, sas reynas estimadas,
miradas piadosas... Mes no existeix: ha mort!

¡Mort!... No! Jamay! No ha mort! Está dormit, alena!
Encare al rey consella sa veu fidel, serena;
sa veu en mas orellas jo sento ressonar!
Jo crech en sa tornada: l' insomni m' ho aconsella.
Si Dèu no ha fet encare tan santa maravella,
l' amor diví es qui dorm!... ¡Anémlo á despertar!

J. ROCA Y ROCA.

LA CATEDRAL ¹

COM alta fita sobre 'l mon fixada,
testimoni de gloria ja passada
qu' ha vist esplendorosa
brillar desde sa aubada á son ponent;
com áliga qu' á alsarse se disposa
vers la buydor blavosa,
s' alsa atrevit lo górich monument.

Cada nou jorn l' ha saludat l' aubada,
lo cel l' ha benehit ab sa rosada
y en 'la foscó intensa
de nits d' hivern la nèu l' ha coronat;
y ha vist passar d' estels la legió inmensa
y per la boyra densa
com per l' encens s' ha vist afalagat.

Y tot contant centuria per centuria,
de novas rasses resistint la furia,
mentre aprop sèu tronava
de guerra 'l terratrémol y 'l flagell,
desde son cim la creu per ell vetllava:
lo temps lo consagrava
marcantli 'l front ab son feixuch sagell.

¡Miráulo, qu' ennegrit! apar qu' ostenta
dels segles l' enfosquida vestimenta,
traslluhint recelosa,

¹ Poesía distingida ab menció honorífica en los Jochs Florals de Barcelona del any 1876

las formas que l' escarpra besá un jorn,
com en tupida glassa verge hermosa
recata pudorosa
son esbeltíssim despullat contorn.

Com la nit de la tomba negrejadas,
arreu pujant amunt, voltas y arcadas
en la foscor s' uneixen
y mouhen l' esperit á meditar;
devots sospirs enllá 'ls ecos fingeixen,
d' amor se consumeixen
tremolosas las llántias del altar.

Per l' ombra protegit del santuari
guarda los morts lo claustre solitari;
cubrint apiadada
fondas esquerdas que lo temps obrí,
l' eura s' aferra á la rompuda arcada
y abraça enamorada
tot lo que vetlla los recorts d' ahí.

Cada petjada fa cruixí' una llosa;
lo vent murmura un prech ab veu conmosa,
de Dèu en alabansa
s' alsa en lo temple 'l cant sacerdotal;
l' eco perdut son débil ressó alcansa
y per lo claustre 'l llansa
com planyívola exéquia funeral.

S' omple l' entorn de santa fantasía,
l' indecisa mirada s' extasía,
l' esprit sento enlayrarse,
ma pensa dona vida á una altra edat
y en la nit dels recorts al enfonzarse
veu al entorn alsarse
mudas ombres de segles qu' han passat...

Vell monument, ma pensa may t' oblida;
jo veig en tu l' imatge benehida
de verje extasiada
que vers lo cel aixeca seré 'l front,
esperant alcansar ab la mirada
la regió somniada
hont vol pujar lleugera al deixá' 'l món;

O l' espectre qu' en nit silenciosa,
alsantse del passat sobre la llosa
 llansa tétrica ullada
en la fossa hont lo temps se va enfonzant ;
y plora ab veu de bronzo enrugallada
 la marxa acompassada
dels jorns y las centurias que se 'n van.

Tal volta satisfet al lluny contemplas
de Grecia y Roma enderrocats los temples
 y com avergonyida
l' ara dels Déus tem rebre 'l foch del cel;
y enllá com jau confosa y malehida
 en vil pols convertida
la torra gegantina de Babel.

Vell monument, no acotes may la testa
al buf esglayador de la tempesta
 y en mitj la torrentada
de segles y de rassas alsa 'l front;
sigas de pau y amor arca sagrada,
 sobre la mar irada
de lluytas y miseries d' aquest mon

Dèu aguante en ton front la creu augusta
y al suspirar ton bronzo ab veu robusta,
 l' humanitat, ardida,
aparte 'l dupte y tot iních recel
y ab viva fé pensant en millor vida,
 á ton entorn reunida
flecte 'l genoll y aprenga á mirá 'l cel.

JASCINTO TORRES Y REYATÓ.

BIBLIOGRAFIA

ASSOCIACIÓ LITERARIA DE GIRONA.—ANY V.

UNA poesia en provensal de Marius Bourrelly dedicada á la Associació, cantant la germandat literaria dels pobles llatins: la acta de la festa; lo discurs del Sr. President, mil y una repetició d'alló de *la patria, la fé y l'amor*, que fora molt bonich si no fos ja tant y tant gastat: la memoria del Senyor Secretari que hauria pogut suprimirse perfectament perque no fa sino dir títols y lemas de las composicions premiadas sense pendres la molestia ni d'insinuar las rahons que 'l Jurat ha tingut pera escullirlas, senzill procediment que recomanem als futurs Secretaris de Jurats; una oda castellana *á la Paz* de D. Filiberto Abelardo Diaz y altra á lo mateix, de D. Antonio Alcalde Valladares, premi y accessit respectivament, versificadas las duas ab notable facilitat, que es per lo que mes descollan, puig per lo demás ni en conjunt ni en detalls, sobre tot la segona, ofereixen cosa de particular; *Un patrici ampurdanés* y *La crema de Perelada*, romansos històrichs catalans de D. Francesch Ubach y Vinyeta, de forma altament dramática com tots los seus y plens de moviment y de color: *Lo Doctor Fontanella*, altre romans històrich que també, com tots los de son autor que ho es D. Joan Baptista Ferrer, adoleix pel nostre gust del defecte de ser mes un quadro històrich que un romans històrich, género poètic que exigeix mes concisió en la forma, mes condensament en los fets dels que sol usar aquell escriptor, historiador en sas poesias mes que poeta en sas historias; *América*, oda castellana de D. Juan Rodriguez Guzman, bellissims tros de poesia plè d'inspiració y de foch, ben digne del premi que

se li adjudicà: *La dama gelosa*, balada en català de D. Antoni Carera y Vidal, escrita en estrofes d'una contestura molt original y agradable si be que 'l pensament capital á que obehí la confecció de la poesia, pensament manifestat en los dos versos derrers del cent vint y sis de que 's compon aquella, nos sembla excessivament rebuscat y violent; *Divina Soletat*, estramps catalans de D. Artur Vinardell y Roig, regularment versificats pero del qual podriam dir per analogía lo que mes amunt hem aplicat al Discurs de President: *A Maria*, poesia castellana de D. Pere Huguet y Campañá, idem de idem que la anterior: y per fi *Ciencia y art*, poesia del Sr. Vice-president del Jurat D. Joaquim Riera, llegida per via de discurs de gracias, recomanable especialment per las ideas que en ell se ver-teixen.

Aixó es lo que conté l' volum corresponent al certámen quint de la benemérita Associació literaria de Girona, celebrat l' any últim.

J. SARDÀ.

CONSISTORI DELS JOCHS FLORALS

DE BARCELONA

TÍTOLS Y LEMAS

DE LAS COMPOSICIONES PREMIADAS EN LO CERTÁMEN D' AQUEST ANY

FLOR NATURAL.— Núm. 248. «L' any mil.»— *Se creya que á la mitja nit del darrer de Desembre lo mon finaria.*

Primer accésit.— Núm. 258. «L' anada á Montserrat.»— *Patria, Fides, Amor.*

Segon accésit.— Núm. 99. «L' ánima en pena.»— *¡Válgam Deu val!*

ENGLANTINA D' OR.— Núm. 211. «Lo darrer plant de 'n Clarís.»— *... quedóle al suelo— miedo en el corazón, llanto en los ojos.* (Fray Luis de Leon).

Primer accésit.— Núm. 250. «La batalla del Port.»— *Mas temian la afrenta de no vencer que el peligro de ser vencidos* (Zurita).

Segon accésit.— Núm. 176. «La Campana d' Osca.»— *Morituri te salutant.*

VIOLA D' OR Y PLATA.— Núm. 247. «Romiatje.»— *Fes via.*

Accésit únich. — Núm. 173. «Lo plor de Jeremías.» *Nosotros inicuamente procedimos, y te provocamos á enojo: por esto tú eres inexorable.* (Lament. de Jeremías, III, v. 41.)

COLECCIÓ COMPLETA DELS MES CELEBRATS POEMAS ANTICHS Y MODERNS.— Núm. 182. «L' Atlántida.»— *Ella era poblada y floreixent, gobernada per reys poderosos que s' apoderaren de Libia fins á Egipte y d' Europa fins á Tirrenia... Mes sobrevingueren grans temporals y terratrémols y en l' espay d' una nit l' Atlántida fou enfonsada.* (Platon.)

PLOMA D' OR Y PLATA Y TITUL DE SOCI DE MERIT DEL «CENTRO DE LECTURA» DE REUS.— Núm. 252. «A una dona.»— *Hace una noche horrorosa como la vida que nos espera.*

Barcelona 28 d' abril de 1877.— P. a. del C. — J. RIERA Y BERTRAN, *Secretari.*

NOVAS

BARCELONA, Catalunya entera ploran llàgrimes de dol per la mort del popular artista Tomás Padró, trist succés que ha vingut á ferir com un llamp l' extens círcol de tants amichs y admiradors com ab son talent y ab son agradable geni s' havia aquell conquistat.

Pochs artistes, á l' edat d' en Padró han adquirit una reputació tan llegítima y tan popular, mes poch també han treballat ab tanta constancia y entusiasme.

Nascut en Padró á Barcelona, en 1840, de familia d' artistes, aprengué los primers elements del art en l' Academia de aquesta Ciutat, y als 18 anys passá á Madrit completant sos estudis en la de San Fernando. Cinch anys després torná á Barcelona ab l' aureola que donan ja 'ls llors del triunfo qu' havia obtingut en una de las Exposicions de la Cort per son quadro representant una estació de ferro-carril en l' acte d' eixir un tren.

Fixat aquí, si be 's recordá de tant en tant de la pintura, son caràcter actiu lo tirá preferentment al dibuix en lo qual se manifestá desseguida espontáneo, franch, enérgich, *catalá*, si axis podem expressarnos.

Coincidí la sua vinguda á Barcelona ab la popularisació del renaiement catalá per medi de diferentas publicacions periódicas com *Lo tros de paper*, *Lo Noy de la mare* y almanachs com *Lo Xanguet* etc., y 'ls que 'ls fomentaren trobaren en Padró un artista que 'ls

comprengué y que sabé traduhir sas xispejants idees. Per aixó, si ja la memòria del artista que plorém, no 'ns fos molt grata per las variadas mostrats que de son talent doná en infinitat d'obras, nos ho seria especialment per haver contribuït com lo qui mes ab son entusiasme d'artista y de ver catalá al renaixement actual.

Llarga es la llista de las obras d'en Tomás Padró; de ella citarem entre las pictóricas, los quadros que hi ha al Institut de Figueras, lo boceto que ab en Caba presentaren darrerament á la Diputació en lo concurs per un quadro sobre la Pau, y lo que ha deixat sense acabar de assumpto molt trascendental. Entre las ilustracions las de los periódichs *Lo tros de paper*, *Lo noy de la mare*, *La Campana de Gracia*, *La Flaca* y *la Madeja política*, las de las obras *Teatro selecto*, *El Mundo riendo*, *Poesías de Soler (Pitarra)* y la *Historia de España* de Lafuente actualment en publicació pera la que havia fet grans estudis; las dels almanachs *Lo Tiburon*, *Lo Xanguet*, *L'any nou*, etc. y á mes las que havia enviat en diferents periódichs nacionals y extrangers com *La Ilustracion Española y Americana*, *Le Monde illustré*, *L'Illustration*, *The Graphic* de Londres, *L'Illustració* de Leipzig y *La Llumanera* de Nova York.

Tot lo mon artístich y literari de Barcelona s'afanyá, concurrint al enterro d'en Padró y publicant en lo número de *La Campana de Gracia* del 22 del corrent sentidas poesías á sa mort, en demostrar l'estima en que tenia al artista malaguanyat sobre qual tomba ha posat la patria lo llor de l'immortalitat.

La Redacció de LA RENAIXENSA saluda afectuosament als distingits escriptors Exmo. Sr. D. Antoni Ros de Olano y á D. Vicens Boix, en sa arribada á aquesta ciutat pera assistir en calitat de President y Mantenedor respectiva del Consistori dels Jochs Florals á la festa d'enguany.

Hem rebut lo número prospecte del *Diario de Vich* organ dels interessos morals y materials d'aquella important Ciutat.

De sa secció local, y ab referencia á una noticia del *Aplech de San Jordi* notém l'interessant dato de l'existencia d'un ben conservat dolmen al costat de l'ermita de aquell nom que 's trova en un puig á cinch quarts de Vich.

Acaba de apareixer y 's ven en las principals llibrerías lo *Romançer catalá històrich tradicional y de costums* del llorejat poeta, Mestre en gay saber D. Francesch Ubach y Vinyeta.

Res dirém de la importancia d'aqueix nou aplech que ve á enriquir la moderna literatura pátria, deixantla per la secció corresponent. Sols mentarem que en l' indicat volum luxosament estampa se contenen las mes notables composicions que en aquell género han fet ja conèixer ventatjosament al Sr. Ubach al costat d' altres d' inéditas que sens dubte acreditarán mes y mes lo bon nom literari d' aquell escriptor.

Una altre perdua acaba de sufrir l' art catalá: D. Anton Oller y Biosca tan modest com notable compositor y professor músich ha finat sos dias á Sabadell, d' ahont era Mestre de capella y Director de la escola pública de música. D' una biografia seva publicada en lo Diari de Barcelona n' extrayém los següents datos:

Fill lo Mestre Oller de Tarrassa, ahont nasqué lo 4 de mars de 1804, estudiá en la célebre escolanía de Montserrat, que per segles ha sigut la dipositaria de la bona tradició musical catalana, passant d' aquí á la plassa d' organista y mestre de capella d' Igualada. Fou successivament primer fagotista de la orquesta del Teatre Principal d' aquesta Ciutat; baix de la capella de la Catedral de Toledo, de la Real de Madrid y de la Real Cámara, *maestrino* del Teatro del Circo de Madrid; altra volta en los meteixos cárrechs á Igualada; mestre de solfeig del Real Seminari de la Concepció y avants mestre de cors de la Real Academia de música y declamació; Mestre de la escolanía de Montserrat, essent lo primer seglar que la desempeñá, y finalment se trasladá á Sabadell ab los cárrechs citats.

A Madrit en l' iglesia de San Plácido se li celebraren solemnes exequias y s'hi executá una de sas Missas de requiem per una nombrosa orquesta y eminencias musicals com Tamberlick, Boccolini y Oliveres, tenor de la Capella Real.

Las principals obras del Mestre Oller, son á mes de varis oficis de difunts, tres grans Missas de Requiem, una Salve, tres Sequentias de Pascua, Corpus y Pentecostes, un Regina Cæli, dos reservas y un Oratori titolat: «El manto de la Virgen.»

L' inspirat poeta y castís escriptor en Pau Bertran y Bros, acaba de publicar un quadern de poesías ab lo títol *De flor á flor*.

Aquest any l' endemá de la festa dels Jochs Florals ó sia 'l dilluns 7 de Maig á la vetlla se celebrarà en lo Saló de Cent de casa la Ciutat la sessió literaria ab que los joves catalanistas acostuman obsequiar cada any als premiats en aquell certámen.

Lo dilluns 23 del corrent, diada de San Jordi, se celebrá en un dels locals de la casa de D. Francisco Mandri, en la plassa del Duch de Medinaceli, la repartició de premis del certámen obert per la Societat *La Misteriosa*.

Comensá la sessió lo President del Jurat, D. Ramon Picó y Campamar, llegint un castís discurs rublert de veritable esperit catalá, y 'l seguí 'l secretari Sr. Matheu, donant á conèixer lo fallo del Jurat.

Oberts seguidament los plechs que contenian los noms dels autors de las composicions premiadas resultaren adjudicats en la següent forma:

COPA DE PLATA. (poesía): «Amor inmens» de D. Antoni Careta y Vidal, llegida per ell mateix.

Accéssit: «La nova amor» de D. Mateu Obrador Bennassar, llegida per lo Sr. Sardá.

LLIRI DE PLATA (poesía): «L' herba del amor» de D. Jascinto Verdaguier, Pbre., llegida per lo Sr. Pirozzini (Carles).

Accéssit: «La mort del just» de D. Joseph Franquesa, llegida per ell mateix.

COLECCIÓ DE LAS «OBRAS DE ANTAÑO» (poesia): «Sota l' ombreta» de D. Joseph Roca y Roca, llegida per ell mateix.

LLIRI DE PLATA (poesía). «La casa de Natzaret» llegenda de donya Victoria Penya de Amer, llegida per lo Sr. Sardá.

Accéssit: «La font del miracle» de D. Jascinto Verdaguier, Pbre.

ANELL D' OR (producció dramática): No s' adjudicá 'l premi.

Accéssit: «Plogut del cel» obra que deixá escrita lo difunt poeta catalá D. Felip Pirozzini. Ne llegí alguns fragments lo Sr. Sardá.

MEDALLÓ DE PLATA (prosa): «No n' hi ha d' altre» quadro de costums de D. Emili Vilanova, llegit en alguns fragments per l' autor.

Accéssit: «Joguinas» quadro de costums de D. Antoni Careta.

A L'TRE MEDALLÓ DE PLATA (prosa): «Los tres toms» quadro de costums de D. Antoni Careta y Vidal.

Doná las gracias en acabat lo soci D. Carles Pirozzini ab un apropiat discurs ab que terminá la sessió.

La concurrencia que era nombrosa, dominanthi la jovenalla mes coneguda en lo camp de las lletas catalanas, aplaudí calurosament totas las composicions llegidas que be s' ho mereixian, y fou galantment obsequiada á mitja sessió per un delicat bufet. Aquesta fou també amenisada per la execució que feu en lo piano de algunas pessas triadas lo jove Sr. Fajes.

Desde l'aparició de nostre anterior número s' han estrenat las següents produccions catalanas: á Novetats, ¡*La por!* sarsuela en un acte de D. Narcís Capmany, música del Mtre. Manent; á l'Español, *Una calaverada*, també en un acte y *La nit de San Joan*, rondalla fantástica en un acte y 4 quadros de D. Vicens Baruta; á Jovellanos, *Un jorn de sanch*, drama en 2 actes de D. Domingo Campins y la pessa *Un desgraciat* de D. Albert Torres; á l'Odeon la producció en 2 actes *Lo rosari de l'aurora*; á Quevedo *Los papers de la ditxa*, y al Liceo *Gent de barri* de D. Bartoméu Carcassona (Rosa Pich), també pessas en un acte.

SUMARI

GAYETÁ VIDAL VALENCIANO.	Lo mon invisible en la literatura catalana.	233
J. NARCÍS ROCA.	La factible Diputació general de Catalunya.	243
JOSEP PUIGGARI.	Sermó del Bisbató.	257
MARÍA DE BELL-LLOCH.	Nostre Senyor tanca una porta y n'obra una altra.	278
JOAQUIM DE NEGRE Y CASES.	Recort dels Tres Toms.	288
FRANCISCO MASPONS Y LABRÓS.	Literatura popular.	290
J. ROCA Y ROCA.	L'Ombra de la Mort.	307
JASCINTO TORRES Y REYETÓ.	La Catedral.	310
JOAN SARDÁ.	Bibliografia.	313
	Consistori dels Jochs Florals.	315
	Novas.	316